

СТИЛЬ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ ЯК СПОСІБ УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Педагогічне спілкування має певну структуру, специфіку і технологію реалізації, якими педагоги часом опановують стихійно. Але можна з упевненістю сказати – вчитися педагогічному спілкуванню потрібно і необхідно. Саме в непомітній й клопіткій роботі з пізнання самого себе у спілкуванні з дітьми, освоєнню основ педагогічного спілкування формується творча індивідуальність педагога.

Спілкування як вирішальну умову становлення людини як особистості обґрунтовували психологи Л. Виготський, Д. Ельконін, А. Леонт'єв, М. Лісіна, С. Рубінштейн та ін.

А. Леонт'єв вважав, що спілкування вчителя з учнями повинно викликати радість пізнання, спрагу діяльності, сприяти оптимізації навчально-виховного процесу [2, с. 58].

Зміст навчальних предметів, що становлять стрижень кваліфікації вчителя, та приватні методики їх викладання необхідні майбутньому фахівцю для того, щоб вступати в контакт зі своїми учнями, впливати на мотиви вчення, зацікавлювати школярів викладаються предметом і власною особистістю. Без цього процес навчання буде носити формальний, безособовий характер і не принесе задоволення ні самому педагогу, ні його учням, ні суспільству в цілому [1, с. 98].

Педагогічне спілкування – це професійне спілкування вчителя з учнями на уроці і поза ним, спрямоване на створення сприятливого психологічного клімату. Неправильне педагогічне спілкування породжує страх, невпевненість, ослаблення уваги, пам'яті, працездатності, порушення динаміки мовлення і, як наслідок, появу стереотипних висловлювань у школярів, оскільки у них зменшується бажання і вміння думати самостійно. В кінцевому рахунку – народжується стійке негативне ставлення до вчителя, а потім і до предмета [3, с. 592].

Вчені давно помітили, що ступінь прояву тих або інших властивостей людини, особливості його поведінки, ефективність діяльності багато в чому залежать від того, чи діє він один, в ізольованих умовах, або в присутності інших людей, разом з ними. Особливо великі зміни відбуваються, коли інші люди виконують поряд таку ж задачу або, коли вони спілкуються в процесі її виконання

Для педагогів, яким властивий авторитарний стиль характерно придушення своїх вихованців категоричним, що не терпить заперечень судженнями, і безцеремонністю в способах віддачі наказів і розпоряджень. Такі педагоги люблять командувати, нав'язувати свою думку, свою волю не тільки школярам, але також їх батькам і своїм колегам. Думки

оточуючих їх мало хвилюють, тому вони воліють одноособове прийняття рішень і наполегливі вимоги щодо їх виконання, «організують» чисто формальну участь колективу в підтримці власних рішень. Прихильники цього стилю вважають, що однією з найголовніших цінностей, яка має бути сформована у дитини, є підпорядкування авторитету педагога.

Для педагогів, які орієнтуються на демократичний стиль керівництва, характерне прагнення до опори на думку своїх підопічних, до врахування їхніх інтересів, бажань і особливостей, до тактичному та коректного вирішення з ними всіх виникаючих питань і протиріч. На відміну від авторитарного вимоги пред'являються в тактовній, не ображає гідності учнів коректній формі.

Для представників ліберального стилю характерно прагнення до відходу від конфліктних ситуацій, від зіткнення з оточуючими, в тому числі і зі своїми учнями. Замість вимог вони воліють вмовляння і вмовляння вихованців, а деколи просто виконують за них яку-небудь частину доручень. Цей стиль може проявлятися в потуранні або бездіяльності педагога, в його самоусуненні від життя класного колективу, від відповідальності за все, що відбувається в ньому [3, с. 100].

Таким чином можна сказати що стиль спілкування безпосередньо впливає на атмосферу емоційного благополуччя в колективі, яка, в свою чергу, багато в чому визначає результативність навчально-виховної діяльності. Педагогічне спілкування є основним засобом який забезпечує реалізацію завдань навчання і виховання.

У стилі відображаються характерна для педагога манера звернення до учнів, особливості пред'явлення ним своїх вимог, ставлення до учнів з боку вчителя. Стиль педагогічного спілкування проявляється також в особливостях використання педагогом заохочень і покарань до своїм вихованцям та учням, встановлення з ними певної дистанції спілкування.

Отже, стиль спілкування безпосередньо впливає на атмосферу емоційного благополуччя в учнівському колективі, яка, в свою чергу, багато в чому визначає результативність навчально-виховної діяльності. Різні особливості стилю спілкування вчителя надають різний вплив на характер емоційних переживань учнів, на їх поведінку на уроці та в школі. Тому, наступний етап дослідження стилів спілкування доречно спрямувати у контекст виявлення можливостей їх інтеграції з метою удосконалення педагогічного спілкування.

Список використаних джерел:

- Волков К. Н. Психологи о педагогических проблемах / К. Н. Волкова. – М. : Педагогика, 2009. – 128 с.
- Леонтьев А. А. Психология общения / А. А. Леонтьев. – М. : Смысл-Academia, 2005. – 365 с.
- Мудрик А. В. Вчитель: майстерність і натхнення / А. В. Мудрик. – М. : Просвіта, 1986. – 383 с.